

*Библиотека
за етене*

БЪРНАРД ШОУ

КАНДИДА

ПИГМАЛИОН

Издателство
ПАРИТЕТ

РУСКИ КНИГИ НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

Бърнард Шоу. КАНДИДА/ПИГМАЛИОН (Пиеси); 256 стр.
Превод: Димитър Подвързачов; Йордан Черкезов

Ненадминатият майстор на интелектуалната драма Бърнард Шоу (1856 г. – 1950 г.) е единственият в света автор, който печели Нобелова награда за литература през 1925 г. и „Оскар“ за „Пигмалион“ през 1938 г. Изградени върху основата на остри диалози и парадоксални ситуации, неговите пиеси излизат извън обичайните за театър рамки и са безпощадна критика на обществения морал и човешкото лицемерие.

Настоящият сборник включва две знаменити пиеси на Бърнард Шоу: „Кандида“ (1894 г.) оспорва викторианските представи за любов и брак и задава въпроса, какво всъщност иска една жена от съпруга си. Въпрос, който няма рационално обяснение. В сюжета на „Пигмалион“ (1912 г.) е залегнал древногръцкият мит за скулптора, който се опитва да съживи собствената си статуята. Героят на Б. Шоу си поставя за цел да превърне една обикновена цветарка в изтънчена аристократка. Пиесата осмива идеята за „синята кръв“.

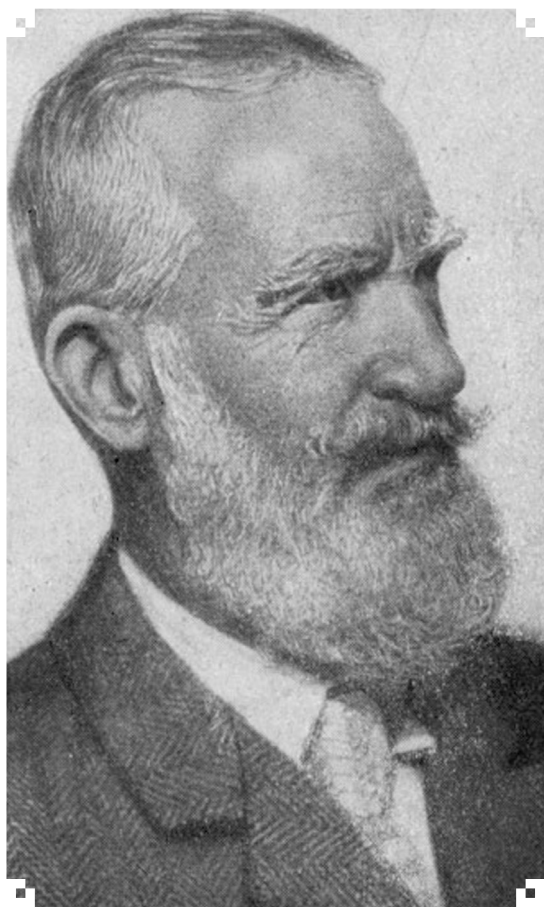
Бърнард Шоу добива огромната си слава благодарение на пиесите си и на острия си език. Радетел за социална справедливост и ревностен защитник на правата на жените, той казва: „Всяка моя пиеса е камък в прозорците на викторианското благополучие.“

За поръчки на книги от сайта
www.paritetbg.com – 20% отстъпка!

© Предпечатна подготовка Паритет ООД
Всички права са защитени. Никаква част от тази книга не може да бъде възпроизведена в каквато и да е форма без писменото разрешение на притежателя на авторските права.

ISBN 978-619-153-408-1

ТЪРСЕТЕ В „БИБЛИОТЕКА ЗА ЧЕТЕНЕ“

1. **Александър Куприн** – ДУЕЛ
2. **Рафаело Джованьоли** – СПАРТАК
3. **Ал. Куприн; А. Чехов; Ъ. Т. Ситън; Дж. Лондон; Вл. Дуров; Фр. Б. Харт; Ив. Тургенев** – КОТКАТА ОТ КРАЙНИЯ КВАРТАЛ/РАЗКАЗИ ЗА ЖИВОТНИ
4. **Александър Дюма** – КАВАЛЕРЪТ Д'АРМАНТАЛ
5. **ПРИКАЗКИ ОТ ЦЯЛ СВЯТ** – ЧУДНА ОГЪРЛИЦА
6. **Александър Куприн** – БЯЛАТА АКАЦИЯ
7. **Майн Рид** – КВАРТЕРОНКАТА
8. **Януш Корчак** – КРАЛ МАТИУШ ПЪРВИ
9. **Н. Гогол, Л. Толстой, А. Пушкин, Ф. Достоевски** – ПОВЕСТИ ОТ РУСКИТЕ КЛАСИЦИ
10. **Лев Толстой** – ХАДЖИ МУРАТ. СЕВАСТОПОЛСКИ РАЗКАЗИ
11. **Иван Тургенев** – ПРОЛЕТНИ ВОДИ. АСЯ
12. **Йенс Петер Якобсен** – НИЛС ЛЮНЕ
13. **Оноре дьо Балзак** – ЕДНА ТЪМНА АФЕРА
14. **Сигрид Унсет** – СЪРЦЕТО НА ЙЕНИ
15. **Джек Лондон** – ЗВЕЗДЕН СКИТНИК ИЛИ УСМИРИТЕЛНА РИЗА
16. **Николай Г. Михайловски; Ърнест Т. Ситън** – ДЕТСТВОТО НА ТЪОМА/МАЛКИТЕ ДИВАЦИ
17. **Антон Чехов** – ЖИВОТЪТ Е ПРЕКРАСЕН!
Хумористични разкази

СЪДЪРЖАНИЕ

КАНДИДА

Мистерия в три действия

Превод Д. Подвързачов

7

ПИГМАЛИОН

Пиеса в пет действия

Превод Йордан Черкезов

117

КАНДИДА

Мистерия в три действия

Действащи лица:

Джеймс Мевор Морел, *пастор*

Кандида, *негова жена*

Бърджес, *баща на Кандида*

Марчбанк, *поет*

Прозерпина Гарнет, *секретарка на Морел*

Александър Мил (Лекси), *викарий,*

помощник на Морел

Място на действието

Свети доминиканската капела, Виктория Парк,

Лондон. Време: есен, октомври 1894 г.

ПЪРВО ДЕЙСТВИЕ

Ясно утро през октомври в един североизточен квартал на Лондон, на няколко километра от богатата аристократична част на града. Глухите улички на този квартал в сравнение с другите бедняшки райони на Лондон са по-широки, по-чисти, не така вонящи и задушни. Това е едно от обичайните места на средната класа на лондонското население. То е набраздено с широки улици, извънредно гъсто населено, снабдено изобилни с безобразни железни писоари, радикални клубове и трамвайни линии, по които се носи безкраен поток жълти вагони. Укра-

сата на главните улици са хубави градинки пред къщите, с окосена трева, където не стъпва човешки крак, освен по тясната пътечка от пътната врата до входа. Тъжно до безчувствие еднообразно се редят на цели километри некрасиви каменни къщи с черни железни огради пред тях, аспидни покриви и тротоари от як камък. Из улиците – тълпи, прилично, но безвкусно облечени или до неприличие бедно облечени хора, напълно свикнали с обстановката на квартала, хора, мнозинството от които с тежка мъка вършат всякаква работа за друго. Малкият запас от енергия и предприемчивост, който имат тези хора, се проявява в еснафска лакомия и стремеж да се изпревари другия в борбата за късче хляб. Дори полицейските участъци и църквите се редят тук твърде често, но не могат да нарушат еднообразието на улиците. Слънцето ясно свети – липсва обичайната лондонска мъгла; и макар че димът от каменни въглища усърдно цапа лицата, ръцете и стените и им пречи да изглеждат чисти, все пак той не е толкова гъст, че да безпокои обикновенния лондонски жител.

Посред тази непривлекателна пустиня има нещо като оазиси. Близо до единия край на Хекнейска улица има парк от двеста и седемнайсет акра, ограден с дървени колове, а не с метална мрежа; в парка има множество голи места (открити поляни), дървета, едно езеро за къпане; цветни лехи, представящи нещо като връх на еснафското изкуство, в които цветята са подредени като килим; и най-сетне една купчина пясък, който първоначално е бил донесен от морския бряг, за да се забавляват децата, но скоро е бил изоставен и е станал убежище за дребните

представители на фауната на съседските квартали Кингсленд, Хекнай и Хокстън. Едничката украса на градина са павилионът за музика, празната естрада без мебели, откъдето говорят религиозни, антирелигиозни и политически оратори, игрището за крикет, гимнастическата галерия и старомодният каменен къошк. В ония места, където хоризонтът завършва с дървета или хълмчета, покрити със зеленина, градината е приятна. Там пък, където нивото на парка се простира до сивата ограда, зад която се виждат тухлени стени на къщи, стърчащи, с покриви, допрели небесата, надписи, безброй комини с тежко пълзящ дим, местността изглежда тъжна и изоставена.

Най-хубавият изглед към Виктория парк се открива от лицевите прозорци на къщата на пастора при църквата „Св. Доминик“, откъдето не се вижда нито едно тухлено здание. Къщата на пастора, с покрит преден вход, граничи с църквата и е заобиколена с градина. Посетителите се качват към входа по една малка каменна стълба, търговците и членовете на семейството влизат през онази входна врата, която е под стълбището. Тази врата води на долния етаж, където е трапезарията, а зад нея – кухнята. На горния етаж, на височината на парадната врата, е приемната – с големи прозорци, които гледат към парка. В тази едничка стая, където не влизат деца и не се обядва, работи пастор Джеймс Мевор Морел. Той е седнал в здраво въртящо се кресло с кръгла облегалка до единия край на дълга маса срещу прозореца, ката че като гледа през лявото си рамо, може да се любува на парка. До другия край на маса-

та е допряна една малка, двойно по-тясна от голямата, масичка с пишещата машина. Машинописката на Морел седи пред тази масичка гърбом към прозореца. Голямата маса е цялата отрупана с брошури, списания, писма, писмени принадлежности, там е и една е книга за всекидневни бележки, везни за кореспонденция и други подобни. По средата на масата е поставен стол за посетители, допрян до ръба на масата. Пред пастора – кутия с хартия за писма и пликосе и портрет в рамка. Стената зад гърба му е покрита с полица за книги. Заглавията на книгите дават възможност на опитното око да познае склонността на пастора към казуистика и богословие. Тук може да се намерят „Теологически опити“ на Морис и първото издание на събраните стихове на Браунинг. А пристрастието на пастора към напредничавите политически идеи личи от жълтия том на „Прогрес и бедност“, „Фабриански очерци“, „Синът на Джон Бул“, „Капиталът“ на Маркс и още няколко забележителни работи на социализма. Право срещу него, наблизо до масичката с пишещата машина, има врата. По-нататък, срещу камината – върху един шкаф, – етажерка с книги, а до нея кушетка. Камината весело гори. Пред нея – едно удобно кресло. От едната страна на камината е поставено черно, покрито с японски лак и с нарисувани цветя, сандъче за каменни въглища, от другата страна – детски стол (за момче или момиче). Над камината е поставена полирана дъска, над която има още няколко изцялни полички. От двете страни на дъската – малки огледала; на дъската – пътен часовник в кожена кутийка (неизбежният сватбен подарък), а окачената

над стената на камината голяма картина с изображение на главната фигура от Тициановата „Възнесение на Богородица“ има доста привлекателен вид. Изобщо в стаята се чувства грижата на една добра домакиня, победила небрежността на съпруга си във всичко освен в областта на работната маса. Мебелите, ако се съди по орнаментите им, издават стила на онези „мебели за приемна“, които предприемчивите собственици на мебелни магазини в лондонските предградия рекламират; ала в стаята няма нищо безполезно или претенциозно. Тапетите на стаите и ламперията са тъмни и затова големият светъл прозорец с изглед към парка се откроява особено силно.

Пастор Джеймс Мевор Морел е християнсоциалист, свещеник в англиканската църква, деен участник в дружеството на св. Матей и Християнския социален съюз. Енергичен, весел, ползващ се с популярност 40-годишен мъж, здрав и красив, пълнен с енергия, с приятни, сърдечни, пълни с внимание към другите обноски и със звучен, без афектация глас, който той управлява с много чистото произношение на физически здрав човек и опитен оратор. Той разполага с богат набор от изрази, които владее с лекота. Той е първокласен пастор, който умее да каже на всеки всичко, което иска да му каже, умее да прочете наставления на хората, без да събужда тяхната злоба срещу себе си, умее да прояви авторитета си, без да унижава другите и при случай да се намеси в чужда работа без да се натрапва. У него никога не секват ентусиазмът и симпатията към хората; той яде и спи така добре, че може успешно да понася всекиднев-

ната борба между пълната умора и почивката. Но по същество той е все още едно голямо дете, което не без основания се гордее със своите таланти и не е лишен от безсъзнателно доволство. Той има здрав цвят на лицето, красиво чело с малко надвиснали вежди и енергични живи очи. Решителната, макар и не твърде красиво очертана уста, достатъчно голям нос с подвижни, широки ноздри на драматичен оратор. А изобщо всички черти на лицето му страдат от липса на известна изтънченост.

Машинописката Прозерпина Гарнет е жива дребна жена на около 30 години, от долните класи на буржоазията, чисто, но евтино облечена в черна вълнена рокля и блузка. В разговор тя е доста оттра и бърза, не се отличава с особена вежливост в обноските, но не ѝ липсва усет и способността да се привързва. Тя прилежно трака на машината, докато Морел отваря последното писмо, получено със сутрешината поща. Той се запознава със съдържанието му с комичен вик на отчаяние.

Прозерпина: Пак лекция ли?

Морел: Да. Хокстънското дружество на свободата ме моли да им чета лекция в неделя сутринта. (Той набляга особено на думата „неделя“, като иска да покаже, че именно тази дума съдържа невъзможното за него условие.) Какви са тези хора?

Прозерпина: Струва ми се, анархисти комунисти.

Морел: Да! Да не знаеш, че в неделя не можеш да очакваш пастора – това наистина приляга на анархисти! Кажете им, ако искат да ме слушат, да дойдат в църквата. Ще бъде полезно за тях. А пък аз

мога да отида там само в понеделник или четвъртък. Бележникът при вас ли е?

Прозерпина (*взема бележника*): Да.

Морел: Имаме ли някаква лекция следващия понеделник?

Прозерпина (*гледа в бележника*): В понеделник... Тауър-Хамилтънския радикален клуб.

Морел: Така, ами в четвъртък?

Прозерпина: Английската поземлена лига.

Морел: А по-нататък?

Прозерпина: В понеделник четете за дружеството на свети Матей, във вторник вторник – в Гринвичката група на Независимата работническа партия, другия понеделник – Мейландската група на Социалдемократическата федерация, четвъртък – първия клас от готвещите се за конфермация... (*С нетърпение.*) Ох, не! По-добре да им кажа, че не можете. Там са всичко на всичко половин дузина невежи и самоуверени улични търговци, между които не могат се събра дори пет шилинга.

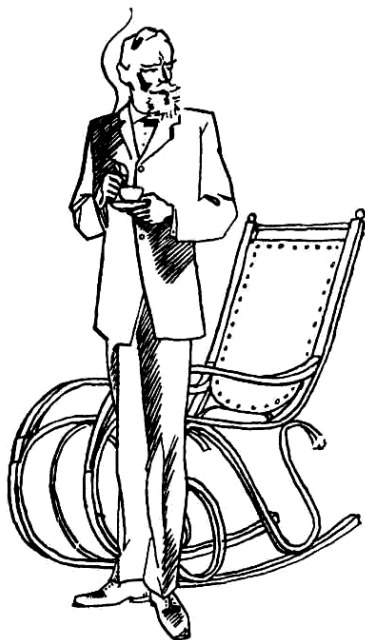
Морел (*шегува се*): Да! Но знаете ли, мис Гарнет, работата е там, че те са мои близки роднини.

Прозерпина (*поглежда го учудено*): Ваши роднини!

Морел: Да. Ние сме от един баща – на небето.

Прозерпина (*облекчено*): Ах, само това значи!

Морел (*скръбно*): Вие не вярвате това. Всички го приказват, но никой не го вярва, никой. (*Бодро се връща към работата си.*) Тъй, тъй! Да продължим, мис Прозерпина, няма ли да намерите ден за уличните търговци? Как е 25-то число? Завчера, струва ми се, този ден бе свободен.

Прозерпина (*чете от бележника*): Заето е. Дружеството на фабианците¹.

Морел: Омръзнаха ми тези фабианци. Ами на 28-и?

Прозерпина: Обяд в града. Поканен сте на обяд от собствениците на рудници.

Морел: Ето, най-сетне. Вместо на обяд ще отида в Хокстънското дружество на свободата.

---

¹ Обществото на фабианците се състои от социалисти, които не вярват в целесъобразността на насилствените преврати. Фабианците вярват в победата на социализма чрез постепенното му проникване във всички обществени слоеве. В даден период се смята, че да си фабианец е шик. Обществото е доста влиятелно. Сам Бърнард Шоу принадлежи към него. Там го ценят и наричат Звездата на фабианците. – Б. пр.

Прозерпина мълком вписва това решение на пастора в бележника, ала всяка чертица от лицето ѝ показва непримирумо презрение към хокстънските анархисти. Морел шумно разкъсва обвивката на получения по пощата „Църковен реформатор“¹ и преглежда набързо уводната статия от господин Стюард Гидлям². Преглежда и съобщенията на Дружеството на свети Матей. Тези занимания на пастора са прекъснати от неговия помощник викарий Александър Мил, който влиза. Александър Мил е млад джентълмен. Морел го е взел от най-близката университетска мисия, където Мил е смятал да оощастливи най-бедните жители на Източен Лондон с излишъка на своите познания, събрани в Оксфорд. Той е самодоволен, благонамерен, не без ентузиазъм, но още съвсем незрял младеж. У него няма нищо определено неприятно, освен привычката му да цеди думите през зъбите си, които и от двете му страни са стиснати комай на половин дюйм от ъглите на устата, така че той говори само със средната част на устните си. Той прави това за кокетно произношение и поради тази привычка ужасно изопачава гласните, особено О-то, което при него звучи като О-у. Той смята, че това произношение е най-добрият начин да се придаде оксфордска изтънченост на Хакнейското простолюдие.

---

¹ Седмичен вестник. – Б. пр.

² Виден социалистически пастор. – Б. пр.